

Прости глаголски облици

Презент

С обзиром на различит тематски суфикс, односно његово одсуство, разликују се четири тематске и пета атематска врста презента (по којој се мијењало само 5 глагола) :

-o-/-e-	-no-/-ne-	-jo-/-je- -‘o-/-‘e-	-i-	atematski
ИД-□ ИДЕ-ШИ ИДЕ-Т ...	ГАС-Н □ ГАС-НЕ-ШИ	ПИ-иѣ ПИ- ЈЕ-ШИ...	ВОЖ-□ ВОЗ-И-ШИ...	ЈЕСМ, ВЪДЪТИ ДАТИ, ИСТИ, ИМАТИ

-промјену даље видјети у табелама-

Код глагола 1. презентске врсте са задњонепчаним сугласницима К/Г/Х на крају коријена врши се испред основинског наставка –е- 1. регресивна палатализација (**рѣк□ - речеши- речѣтъ ...** 3л.мн. **рѣк□ -тъ**).

Код глагола 3. презентске врсте са основом на –ак- (**дѣлактъ**), --оук- (**вѣроуктъ**), -ѣк- (**оумѣктъ**) може доћи до губљења интервокалног –ј-, до прогресивне асимилације вокала и сажимања, или пак до дисимилације.

Код глагола 3. презентске врсте уколико се –јо-/-је- додаје непосредно на основу која се завршава сугласником – врши се јотовање: **тѣсати : тѣш□ -тѣшеши...; мазати : маж□ -мажеши...; плакати : плач□ -плачеши** (3.л.мн. **плач□ тѣ**).

Код глагола 4. –и- врсте у 1.л.ј. испред наставка -□ тематски суфикс -и- (фонетска позиција и + вокал) прелази у –ј- и јотује претходни сугласник (1.л.ј. **вижд□ - <*vid-i-o, 2.л.ј. видиши, 3.л.ј. видитъ ...; молити : мол□ - молиши ...**).

Промјена атематских глагола:

	вѣдѣти	дати	исти	имѣти
јед.1.	вѣмь	дамь	гамь	имамь
2..	вѣси	даси	гаси	имаши
3.	вѣстѣ	дастѣ	гастѣ	иматѣ
дв. 1.	вѣвѣ	давѣ	гавѣ	имавѣ
2.	вѣста	даста	гаста	имста
3.	вѣсте	дасте	гасте	имасте
мн. 1.	вѣмъ	дамъ	гамъ	имамъ
2.	вѣсте	дасте	гасте	имсте
3.	вѣдатъ	дадатъ	гاداتъ	им□ тѣ

Задатак:

Наведи презент следећих глагола:

мошти, могѡ, можешн красти, крадѡ, крадешн, молишти, молиѡ, молишн